

ความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีครอบครัว ความผูกพันในครอบครัวกับความเข้มแข็งทางใจ

ของวัยรุ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัชรินทร์ กระแสตย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ เดียวอิสระ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภาดา รัชชกุล ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ให้คำปรึกษา ตรวจแก้ไขและวิจารณ์ผลงาน ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ผู้อำนวยการ โรงเรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา และผู้ประสานงานในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่จังหวัด และสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และสถานศึกษาสังกัดสำนักงานกรมอาชีวศึกษา ชั้นปวช. 1-3 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกแห่ง ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสังเวียน คุณแม่ชิต กระแสต์ย์ และพี่ ๆ ทุกคนที่ให้อำนาจใจ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูจดเวทิตาแด่ บพกาวิ บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีต และปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านาน

วัชรินทร์ กระแสต์ย์

49912461: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว)

คำสำคัญ: ประเพณีครอบครัว/ ความผูกพันในครอบครัว/ ความเข้มแข็งทางใจ/ วัยรุ่น

วัชรินทร์ กระแสดีชัย: ความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีครอบครัว ความผูกพันในครอบครัวกับความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (RELATIONSHIPS BETWEEN FAMILY RITUALS, FAMILY CONNECTEDNESS AND ADOLESCENTS' RESILIENCE IN AYUTTHAYA PROVINCE). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: วรณิ เดียวอิสเรศ, Ph.D., จินตนา วัชรสินธุ์, Ph.D. 136 หน้า. ปี พ.ศ. 2554.

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประเพณีครอบครัว ความผูกพันในครอบครัว และความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาความสัมพันธ์และอำนาจในการทำนายของประเพณีครอบครัวและความผูกพันในครอบครัวกับความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปีที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่จังหวัด ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และวัยรุ่นที่ศึกษาชั้นปวช. 1-3 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานกรมอาชีวศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 389 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลโดยให้วัยรุ่นตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัว แบบสอบถามประเพณีครอบครัว แบบสอบถามความผูกพันในครอบครัว และแบบสอบถามความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติพรรณนา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า ประเพณีครอบครัวและความผูกพันในครอบครัวของวัยรุ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ประเพณีครอบครัวและความผูกพันในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($r=.615$ และ $r=.315$ ตามลำดับ) และสามารถร่วมกันทำนายความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ร้อยละ 41.3

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้คือ ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมประเพณีครอบครัวและความผูกพันในครอบครัว เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่น

49912461: MAJOR: FAMILY NURSING PRACTITIONER; M.N.S (FAMILY NURSE PRACTITIONER)

KEYWORDS: FAMILY RITUALS/ FAMILY CONNECTEDNESS/ RESILIENCE/ ADOLESCENT

WATCHARIN KRASAESAT: RELATIONSHIPS BETWEEN FAMILY RITUALS, FAMILY CONNECTEDNESS AND ADOLESCENTS' RESILIENCE IN AYUTTHAYA PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: WANNEE DEOISRES, Ph.D., CHINTANA WATCHARASIN, Ph.D. 136 P. 2011.

The objectives of this study were two folds 1) to examine family rituals, family connectedness, and the resilience of adolescents studying in high school and vocational school in Ayutthaya Province and 2) to examine the relationships between these family factors with the adolescents' resilience. A multi-stage random sample of male and female adolescent age range from 15-19 years and studying at high schools, vocational schools, and non-formal schools in Ayutthaya Province participated in this study.

Four self-report questionnaires which composed of the Personal and Family Background Questionnaire, the Family Ritual Questionnaire, the Family Connectedness Questionnaire, and the Adolescent Resilience Questionnaire were used to collect data. Descriptive statistics, Pearson Product Moment Correlation, and Stepwise Multiple Regression Analysis were used for data analysis.

The results showed that adolescents reported that their family rituals and family connectedness were at a moderate level while their resilience was rated at a high level. Family rituals and family connectedness were significantly and positively related to the adolescent resilience ($r = .615, p < .05, r = .315, p < .05$ respectively). Both family rituals and family connectedness contributed to explain 41.3 % of variance of the adolescent resilience.

These results suggested the importance of promoting family rituals and family connectedness in families with adolescents in order to strengthening the adolescents' resilience.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น	11
แนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งทางใจ	15
แนวคิด และงานวิจัยเกี่ยวกับประเพณีครอบครัว	37
แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับความผูกพันในครอบครัว	50
ความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีครอบครัว ความผูกพันในครอบครัวและความ เข้มแข็งทางใจ	56
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	61
ความถูกต้องและเชื่อถือได้ของเครื่องมือ	66
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	66
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัว	69
ส่วนที่ 2 ระดับความเข้มแข็งของประเพณีครอบครัว ความผูกพันในครอบครัว และความเข้มแข็งทางใจของกลุ่มตัวอย่าง.....	74
ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีครอบครัว ความผูกพันในครอบครัว และความเข้มแข็งทางใจของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	76
ส่วนที่ 4 อำนาจในการทำนายของประเพณีครอบครัว และความผูกพันใน ครอบครัวต่อความเข้มแข็งทางใจของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา.....	78
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	80
สรุปผลการวิจัย	80
อภิปรายผลการวิจัย	82
ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก	107
ภาคผนวก ข	110
ภาคผนวก ค	119
ภาคผนวก ง	122
ประวัติย่อของผู้วิจัย	136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	62
2 จำนวน ร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	70
3 จำนวน ร้อยละของลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	72
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความเข้มแข็งของประเพณี ครอบครัวตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวม และจำแนกตามกิจกรรมของประเพณีครอบครัว	75
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับความผูกพันในครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยรวม	75
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความเข้มแข็งทางใจของ กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมและจำแนกรายด้าน	76
7 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างประเพณีครอบครัว ความผูกพันใน ครอบครัวและความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	77
8 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง กิจกรรมของประเพณีครอบครัว ความผูกพันใน ครอบครัวและความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	77
9 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์ (ประเพณี ครอบครัวและความผูกพันในครอบครัว) ต่อความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	78
10 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์ (กิจกรรมของ ประเพณีครอบครัวและความผูกพันในครอบครัว) ต่อความเข้มแข็งทางใจ ของวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	79

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	7
2 Model of Resilience.....	28